

KONULAR:

BASINA DEMEÇ VERME
SOSYAL MEDYA PAYLAŞIMI
GİZLİ BİLGİLERİ AÇIKLAMA
HAKARET

BASINA DEMEÇ VERME:

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Basına bilgi veya demeç verme başlıklı 15'inci maddesinde: Devlet Memurları, kamu görevleri hakkında basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç veremezler. Bu konuda gerekli bilgi ancak bakanın yetkili kılacağı görevli; illerde valiler veya yetkili kılacağı görevli tarafından verilebilir.

Askeri hizmet ile ilgili bilgiler özel kanunların yetkili kıldığı personel dışında hiç bir kimse tarafından açıklanamaz." hükmü,

Kanunun, disiplin suç ve cezalarını tarif eden 125/B-m maddesinde ise: Yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek..." fiili, **KINAMA CEZASINI** gerektiren fiil ve haller arasında sayılmıştır.

Bu konuda, **Danıştay 12. Dairesinin 2013/4 Esas ve Karar No: 2016/2974** kararına göre:

* Devlet memurlarının, kamu görevleriyle ilişkili olarak basına yapacakları açıklamalar ve verecekleri bilgiler için kurumlarından ve izin vermeye yetkili amirlerinden izin almaları gerektiği,

* Devlet memurlarının, kamudaki görevleriyle ilgili olmayan konularda kurumundan ve izin vermeye yetkili amirinden izin almasına gerek olmadığı,

* Devlet memurunca kamu göreviyle ilgili olmayan hususlarda basına yapılan açıklamalarda Anayasa ile tanınan ifade özgürlüğünün sınırlarını aşan veya kanunlarca suç teşkil eden bir husus bulunmuyorsa, devlet memuruna disiplin cezası verilmesinin mümkün olmadığı,

Ortaya çıkmaktadır.

Bu konu ile bağlantılı olarak, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında görsel ve yazılı basında yapılan programlar ve eserler ile ilgili röportajlar, açıklamalar için de izin alınmasına gerek bulunmadığı gibi bu kapsamda alınan ücretlerin de 657 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinde sayılan ticaret ve kazanç getirici faaliyet kapsamında olmadığı dikkatten uzak tutulmamalıdır.

Bakanlığımızın YÖK ile ve üniversitelerle yaptığı afilyasyon protokolleri gereğince Sağlık Bakanlığının eğitim ve araştırma hastanelerinde görev ve/veya yöneticilik yapmakta olan akademisyen personelin durumu ile ilgili olarak: Bu durumda olan personelin 2547 sayılı YÖK Kanunu kapsamında olduğu; dolayısıyla da, Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı Ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezasını gerektiren fiil ve haller başlıklı 9'uncu maddesinin (g) bendinin: "Bilimsel tartışma ve açıklamalar dışında, yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına resmi konularda bilgi veya demeç vermek," hükmünün, bu kapsamda dikkate alınmasının uygun olacağı ve disiplin cezası verme yetkisinin YÖK mevzuatına göre yetkili makamlarca kullanılabileceğinin unutulmaması gerekmektedir.

Sendikal faaliyet kapsamında basına demeç verilmesi hususu: 02.06.2005 tarih ve 25833 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan (2005/14) Başbakanlık Genelgesinin 7'nci maddesinde ise "Sendika ve konfederasyon il ve ilçe temsilcileri ile sendika şubesi, sendika ve konfederasyon yöneticilerinin **yürütmekte oldukları sendikal faaliyetler kapsamında, görevleri ile ilgili olmayıp doğrudan yapacakları basın açıklamaları hakkında disiplin soruşturması yapılmayacaktır.**" şeklinde; 12.06.2008 tarihli ve 25136 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan (2003/37) Başbakanlık Genelgesinin 2 nci maddesinin 2'nci fıkrasında: "657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 15 inci ve 399 sayılı KHK'nin 17 nci maddesi hükümleri gereği sendika yöneticisi kamu görevlilerinin, **kamu görevleri ile ilgili olmayan konularda yapacakları basın açıklamaları ve mesai saatleri dışında sendikal faaliyetlere katılanlar hakkında disiplin soruşturması yapılmayacaktır.**" şeklinde düzenleme mevcut idi. Her ne kadar Başbakanlık kaldırılmış olsa da bu genelgelerin hükümlerinin kaldırıldığına dair yeni bir Cumhurbaşkanlığı düzenlemesi yayınlanmadığından geçerliliğini korumaya devam edecektir.

HAKARET:

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun hakaret suçunu düzenleyen 125'inci maddesinde: "(1) (Değişik: 29/6/2005 – 5377/15 md.) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir." hükmü getirilmiştir.

Yasa koyucu hakaret suçunu iki nitelikte ele almış olup buna göre;

Basit hakaret suçu: Hakaret suçunun basit şekli, takibi şikâyete bağlı suçlar kategorisindedir. Suçun mağduru, hakaret edeni ve hakareti öğrendiği tarihten başlamak üzere 6 ay içerisinde şikâyet hakkını kullanmak zorundadır. Aksi takdirde şikâyet hakkını kaybeder. Şikâyet hakkı, en geç dava zamanaşımı süresi içinde kullanılmalıdır.

Nitelikli hakaret suçu: Şikâyete tabi değildir. Bu nedenle suçun nitelikli halleri için herhangi bir şikâyet süresi sınırlaması yoktur. Suçun nitelikli hallerinin işlenmesi halinde cumhuriyet savcılığı re'sen soruşturma açar.

* Ancak, **kamu görevlisine ve cumhurbaşkanına hakaret suçu**, şikâyete tabi suçlardan olmadığından uzlaştırma kapsamında değildir. Yani adli takip, Cumhuriyet Savcılığınca re'sen yapılır. **Cumhurbaşkanına hakaret suçu ile Cumhurbaşkanının toplumsal değeri konusunda toplumun sahip olduğu duygu ve düşünceleri sarsan fiil ve sıfatların isnat edilmesi cezalandırılmaktadır.** Cumhurbaşkanına hakaret suçu ile cumhurbaşkanlığı makamının fonksiyonları, işlevi, yerine getirdiği görevi değil, hukuksal bir kavram olarak cumhurbaşkanının "**şerefi**" korunmak istenmektedir. (TCK 299)

Hangi tür sözlerin hakaret suçunu oluşturduğuna bakıldığında:

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, yasa koyucunun, hakaret suçunu oluşturan, oluşmasına neden olan söz ve fiilleri tek tek saymasının mümkün olmadığı tartışmasızdır. Bu nedenle yasa hükmünde genel bir tanımlama yapılarak, suçu oluşturan fiilin kişi ve sosyal çevresi üzerindeki etkisi dikkate alınmıştır.

Hakaret suçunu oluşturan fiil ve sözlerin tek tek kanunda sayılması imkânsız olmakla birlikte doktrin ve yargı içtihatlarıyla anılan yasa hükmü vücut bulmaktadır.

* Hakaret suçuna birkaç emsal vermek gerekirse, bir kişiye "şerefsiz", "haysiyetsiz", "onursuz", "geri zekâlı", "aptal", "hayvan", "müsvedde" vb. gibi sözler söylemenin ya da kişinin fiziksel veya psikolojik özürleri, durumları veya engelleri ile ilgili olarak "kör",

“topal”, “çolak”, deli”, “şizofren” gibi sözler söylemenin veya toplum nezdinde kötü kabul edilen el veya yüz işaretleri; yazı veya şekiller yapmanın da hakaret suçunu oluşturduğu anlaşılmaktadır.

* Bununla birlikte, bir (X) kişinin taşınır malını, onun izni olmadan alan, aldığı değerlendirilen (Y) kişisine karşı sen onun malını çaldın denir de bu gerçek ispatlanır ise, (Y) kişinin hırsızlık ile itham edilmiş olması söz konusu olmaz. Ancak, (Y) kişinin daha önce işlemiş olduğu ve cezalandırıldığı bir hırsızlık fiilinin var olduğu bilindiği için o kişiye “hırsız” denmesini, yargı makamları hakaret suçu olarak kabul etmektedir.

* Buna karşın, Yargıtay, isim belirtmeden “hırsız var” diye bağırmaı hakaret suçu saymamıştır. Bunun gerekçesinin ise, olgunun belli bir kişiye yönelik isnat edilmemiş olmasıdır.

* Dilekçe hakkı ve eleştiri, basının haber yayımlama hakkı, iddia ve savunma dokunulmazlığı kapsamında söylenen söz ve yapılan davranışlar hakaret suçunu oluşturmadığına dair birçok yargı kararı mevcuttur.

* Yine, beddua niteliğindeki sözlerin de hakaret suçunu oluşturmağı yönünde yargı kararının mevcut olduğunu belirtmemiz gerekir. Mesela, “**Allah belanı versin**”, “**cehenneme kadar yolun var**”, “**Allah seni bildiği gibi yapsın**” gibi sözler beddua niteliğinde sözler olduğundan Yargıtay tarafından hakaret suçu olarak kabul edilmemektedir. (Ceza Genel Kurulu’nun E:2014/328, K:2014/386 kararı, Yargıtay 9. Ceza Dairesinin E:2013/14796, K: 2014/5495 kararı)

* Kendisine yapılan haksız fiil/ saldırı nedeniyle öfkelenen kişinin hakaret fiilini işlenmesi halinde mahkemeler, TCK’nın 129’uncu maddesi kapsamında ceza indirimine gidebildiği gibi ceza da vermeyebildiği; bu takdirin somut olaya göre değiştiği anlaşılmaktadır (Yargıtay 4. Ceza Dairesi E:2010/22676, K:2011/816, Yargıtay 18 Ceza Dairesi E: 2016/13236, K:2016/15975).

* **Şarta bağlı sözlerin de hakaret niteliğinde olmadığına** dair yargı kararları mevcuttur. Mesela: Katılanın sanığa göndermiş olduğu mesajda hakkını helal etmeyeceğine yönelik ifadesine, sanığın “...bende hakkın varsa Allah rızası için etme, edersen şerefsizsin...” diyerek karşılık verdiğinin anlaşılması karşısında, isnadın şarta bağlı veya bir olasılık halinde dile getirildiği, hakaret etme kastıyla hareket edilmediği gözetilmeden sanığın hakaret suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi hukuk aykırıdır (Yargıtay 18.CD - 2016 / 14515 karar).

* **Toplum nezdinde nezaketsizlik ve kaba davranışlar olarak değerlendirilen hal ve fiillerin de hakaret suçunu oluşturmadığı** yönünde yargı içtihatları mevcuttur. Bu hallere emsal verilecek olur ise; karşısında bir kişi/ kişiler kişinin burnunu karıştırması, ayaklarını masanın veya sehpanın üzerine koyması, bağırarak konuşması; günlük hayatta çok sık rastlanılan bir durum olduğu üzere kişinin fiziki durumuna bağlı bir durum tespiti mahiyetinde,” kilolu olman nedeniyle kıyafetin sana uymamış” gibi sözler söylemenin hakaret kapsamında değerlendirilmediği anlaşılmaktadır.

Mesela: Somut olayda sanığın katılana yönelik kullanmış olduğu “terbiyesiz, saygısız” şeklinde, kaba ifade ve ağır eleştiri niteliğindeki sözlerin, katılanın onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olmaması nedeniyle hakaret suçunu oluşturmayacağı gözetilmelidir (Yargıtay 18. Ceza Dairesinin E:2016/26138, K:2016/6745 kararı, Yargıtay 4. Ceza Dairesinin E:2013/6780, K:2014/32605).

Fakat, Yargıtay 4. Ceza Dairesinin bir kararında “terbiyesiz” sözüyle alakalı olarak farklı bir yaklaşımın söz konusu olduğu: “...’nın anlatımlarına göre, sanığın katılana **“terbiyesiz” şeklinde hakaret ettiği anlaşılmakla**, sanığın bu sözü haksız tahrik etkisiyle söyleyip söylemediği araştırılarak, sonucuna göre hüküm kurulması yerine yerinde olmayan gerekçeyle beraat kararı verilmesi, Kanuna aykırı ve O Yer Cumhuriyet Savcısının temyiz nedenleri ile tebliğnamedeki düşünce yerinde görüldüğünden HÜKMÜN BOZULMASINA, oybirliğiyle karar verildiği” (Yargıtay 4. Ceza Dairesi E: 2013/35410, K:2014/32126) görülmektedir.

Ceza Genel Kurulu’nun 14.10.2008 gün ve 170-220 sayılı kararında da belirtildiği üzere; **hakaret fiilinin cezalandırılmasıyla korunan hukuki değer, kişilerin şeref, haysiyet ve namusu, toplum içindeki itibarı, diğer fertler nezdindeki saygınlığı olup, bu suçun oluşabilmesi için, davranışın kişiyi küçük düşürmeye matuf olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Somut bir fiil ya da olgu isnat etmek veya sövmek şeklindeki seçimlik hareketlerden biri ile gerçekleştirilen eylem, bireyin onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte ise hakaret suçu oluşacaktır.** Bir hareketin tahkir edici olup olmadığı, zamana, yere ve duruma göre değişebilmektedir. Kişilere yönelik her türlü ağır eleştiri veya rahatsız edici sözlerin hakaret suçu bağlamında değerlendirilmemesi, sözlerin açıkça, onur, şeref ve saygınlığı rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnadını veya sövmek fiilini oluşturması gerekmektedir. İncelenen somut olayda; olay günü sanığın, müşteki .....’a söylediği kabul edilen **“köylüsünüz, buraya layık değilsiniz” şeklinde ve kaba hitap tarzı niteliğindeki sözlerinin, müştekinin onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olmaması nedeniyle hakaret suçunun unsurlarının oluşmadığı** gözetilmeden, mahkumiyet kararı verilmesi, hukuka aykırı görülmüştür (Yargıtay 18 CD - Karar:2016/15975).

* Kişilerin; kamuoyu tarafından, yaptıkları işler nedeniyle bilinen, tanınan kişilere (mesela: siyasetçilere) yönelik eleştirilerinin, **“Senden bu memlekete hayır gelmez, memleketi batırdın”** gibi sözlerin normal kişilere yöneltilen eleştirilerden daha sert ve ağır olabileceğine ve bu tür sözlerin söylenmesinin hakaret sayılmayacağına; bu kişilerin normal kişilere göre eleştiriye daha açık olmaları ve eleştiriye tahammül etmeleri gerektiğine, Yargıtay birçok kararında hükmetmiştir.

Mesela: Belediye başkanı olan katılan hakkında, Denizli Valiliği’ne vermiş olduğu dilekçesinde belirttiği ifadelerin, Anayasal şikâyet hakkı ve TCK’nın 128. maddesinde düzenlenen iddia dokunulmazlığı kapsamında kaldığı, yine halk arasında katılan için sarf ettiği “zübükzade başkan” sözünün de, sövme, somut bir fiil ya da olgu isnadı olarak kabul edilemeyeceği, katılanın onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olmayıp, eleştiri niteliğinde olması nedeniyle hakaret suçunun unsurları somut olayda oluşmamıştır (Yargıtay 18. Ceza Dairesinin E:2015/9326, K:2015/12196 kararı).

* Karşılıklı hakaret fiilleri işlemiş ise her iki taraf da, hakaret suçu işlenmiş sayılmaktadır.

Hakaret Suçunun Mağdurun Yüzüne Karşı veya Yokluğunda İşlenmesi

* **Mağdurun yüzüne karşı hakaret suçunda**, mağdurun hakaret içeren söz veya davranışları o an öğrenmesi yeterlidir. Mağdura telefon, mail, mektup vb. gibi iletişim yöntemleri kullanılarak yapılan hakaret de mağdurun yüzüne karşı yapılmış sayılır. Mağdurun bu iletişim araçlarıyla kendisine yapılan hakareti öğrenmesi hakaret suçunun oluşması için yeterlidir.

Mağdurun yokluğunda hakaret suçu, hakaret edenin söz ve davranışlarını **en az 3 kişinin öğrenmesiyle oluşabilir**. Hakaret edilen ortamda mağdurun olmadığı hallerde kanun hakaret teşkil eden fiilin 3 kişiyle ihtilat halinde işlenmesi şartını aramaktadır. Söz konusu üç kişiye hakaret edenin kendisi dâhil değildir. Üç kişinin aynı yerde olması şart değildir, önemli olan üç kişinin hakareti öğrenmesidir. Örneğin, apartman boşluğunda mağdura gıyabında, “o adam şerefsiz” diye bağırarak bir kişinin sözlerini kendi evlerinde oturan 3 komşu duyduğu takdirde hakaret suçu oluşmuştur. Hakaret içerikli aynı mailin mağdurun kendisine değil de kendisi dışındaki 3 kişiye gönderilmesi halinde de hakaret suçu oluşur. Mağdurun yokluğunda hakaret halinde, hakaret edenin sözlerini yalnızca 2 kişi veya 1 kişi öğrenirse hakaret suçu vücut bulmaz.

Hakaret suçu mağdurun olmadığı veya mağdurun doğrudan vakıf olamayacağı bir şekilde işlendiğinde gıyapta hakaret suçu oluşmaktadır. Ancak gıyapta hakaret suçunun cezalandırılması için, failin mağdur dışında toplu veya dağınık en az üç kişiyle ihtilat ederek bu suçu işlemesi gerekmektedir. Suçun faili ihtilatı bilerek ve isteyerek gerçekleştirmelidir. İhtilat kişilerle birebir görüşerek gerçekleştirebileceği gibi, üç veya daha fazla kişiye mektup göndermek, telefon etmek, SMS veya e-mail göndermek suretiyle de gerçekleştirilebilir. İhtilat unsurunun gerçekleşmesi için, failin sözleri en az üç kişinin duyabileceği bir ortamda ve şekilde söylemesi yeterli olmayıp, muhatapların bizzat anlamaları ve vâkıf olmaları lâzımdır.

* Günümüzde e-posta, Facebook, Skype, Messenger, Whatsapp, Twitter vb. gibi sosyal medya yoluyla da hakaret suçu işlenmektedir. Başkasından gelen hakaret içerikli bir sosyal medya mesajının beğenilmesi veya başkasına gönderilmesinin de hakaret suçunu oluşturduğu, yargı kararlarından anlaşılmaktadır. Ancak, sosyal medya yoluyla yapıldığı iddia edilen hakaret suçlarında dikkat edilmesi gereken önemli husus; hakaret yapıldığı iddia edilen sosyal medya hesabının, kişi adına açılmış feyk hesap olmadığı, kişinin hesabına ait şifrenin çeşitli yollarla ele geçirilip geçirilmediğinin veya hakaret içerikli sosyal medya mesajının teknolojik yöntemlerle oluşturulup oluşturulmadığının açık ve net bir şekilde ortaya konulmasıdır.

Mesela, Yargıtay bir kararında: İncelenen dosyada, şüpheli yada şüphelilerin müştekiyi twitter ve internet sitelerinde “**f..,şerefsizler, bukelamun hain menfaatleri için el etek öpmeyi marifet saymışlar vb. sözler**” demek suretiyle hakarete bulunduğu iddia edildiği, yazılar ve kullanıcı isimleri şikâyet dilekçesi ekinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Şikâyete konu ifadelerin kamu davasının açılmasını gerektirir nitelikte olduğundan, şüpheli veya şüphelilerin tespitine yönelik olarak gerekli tüm soruşturma işlemleri yapıp beyanları alınmadan kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmesi hukuka uygun bulunmamıştır (Yargıtay 18.Ceza Dairesi E:2016/16476, K:2016/19838).

NOT: Suç isnadı, yargıya intikal etmiş ise yetkili savcılık veya mahkemenin siber suçlar polisi veya adli bilirkişisinden aldığı teknik rapor veya şikâyet edilenin kendi rızası ile incelemeye açtığı, içeriğini teknik inceleme ekibine sunduğu sosyal medya görüntüleri önemli deliller olacaktır.

Bununla birlikte, özellikle Twitter, Facebook veya Instagram hesaplarındaki hakaret içerikli paylaşımların beğenilmesi bakımından; sosyal medya hesapları akıllı telefonlardan yaygın olarak kullanıldığı için, bu cihazlarda sayfa kaydırmaları esnasında, istenmeden ve farkında olunmadan seçilmesi ve kullanıcılarının farkında olmadığı bu durumun aleyhine kullanılması söz konusu olabileceği gerçeğinin de gözden uzak tutulmaması; bu durumda olduğunu beyan ve iddia eden kişilerin, geçmiş zamanlardaki diğer sosyal medya paylaşımları -ulaşma imkânının mevcut olması halinde- ile değerlendirilmesinin daha hakkaniyetli sonuç verebileceği değerlendirilmektedir.

Kamu Görevlisine Hakaret Suçu ve Cezası

“Görevinden dolayı” hakaretin kabulü için de, yapılan kamu görevi ile hakaret eylemi arasında nedensellik bağının bulunması gerekmektedir. Hakaret doğrudan görevle ilgili olabileceği gibi, görevin yerine getiriliş yöntemi ya da sonuçları ile ilgili de olabilecektir.

Mesela:

* Cumhuriyet savcısı olan sanığın savcı olarak görevli olduğu duruşmaya geç kalması üzerine, yazı işleri müdürü olan mağdure tarafından sanık Cumhuriyet savcısının telefonla arandığı ve sanığın mağdurenin telefonla aramasına öfkelenmesi nedeniyle suç oluşturan “sen emir köpeği misin”, “**senin çirkin suratını görmek istemiyorum**” şeklinde sözler söylediği 30.06.2009 tarihli tutanak kapsamı, mağdure ve tanık beyanlarından anlaşıldığından, (...) sanığın üzerine atılı eylemin sabit olduğu, onur, şeref ve saygınlığı rencide eder nitelikte gerçekleşen bu eylemin 5237 sayılı TCK’nun 125. maddesinde düzenlenen kamu görevlisine hakaret suçunu oluşturduğu görülmektedir (Yargıtay Ceza Genel Kurulu E:2013/521, K:2014/54 kararı).

* Olay günü, katılan olan hâkimin, kâtip olarak görev yapan sanıktan mahkeme zimmet defterini getirmesini istediği, aradan uzun süre geçmesine rağmen defterin getirilmediği, katılan hâkimin de bunun sebebini sorması üzerine sanığın elini yumruk yapıp havaya kaldırarak katılana söylediği kabul edilen “**ben bu adamla çalışmam**” şeklinde, kaba hitap tarzı niteliğindeki sözlerin ve nezaket dışı davranışın, katılanın onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olmaması sebebiyle hakaret suçunun unsurları oluşmamıştır (Yargıtay 18. Ceza Dairesinin E:2015/12196, K:2015 /10563 kararı).

* Müşteki polis memurlarının, gelen ihbar üzerine sanığın çalıştığı iş yerine giderek müziğin sesini kısmalarını istemeleri üzerine sanığın müştekilere hitaben söylediği “**ben buradan ekmek yiyorum, yirmi kişi daha ekmek yiyor, bana ceza verecek devletin, kaymakamın, savcının anasını avradını sinkaf ederim, bundan sonra siz hırsızlarla uğraşın**” sözlerinin CGK, 14.10.2008/170-220 sayılı kararı doğrultusunda, sanığın sözlerinden kastedilen ve kendisinden rahatsızlık duyulan, kurum olarak ‘devletin’, ‘emniyet teşkilatının’ veya ‘adalet teşkilatının’ bizatihi kendisi değil, müşteki polis memurları tarafından kamu görevlisi sıfatıyla ifa edilmeye çalışılan kamu görevidir, bu anlamda sinkafli sözler de sonuç olarak ‘devlete, kaymakama, savcıya’ yönelik olarak değil, o sırada muhatap durumda olan polis memurlarına yönelik olduğu söylendiği gözetilmeden, yerinde olmayan gerekçe ve kanuni olmayan hukuki nitelendirme ile TCK’nın 125/1. maddesindeki hakaret suçundan beraat kararı verilmesi hukuka aykırıdır (Yargıtay 18. Ceza Dairesi E: 2015/8649, K: 2015/6598).

* Sanığın davalısı olarak taraf olduğu boşanma davasının reddine karar verilmesi üzerine davanın hâkimi olarak görev yapan şikayetçiyi internet üzerinden yazmış olduğu dilekçeler ile Adalet Bakanlığına şikâyet ettiği, bu dilekçelerinde geçen “**Hâkim ...’ın yanlış kararı ve suçu sabit görülmüş, bu davada ihmalkarlık vardır**”, “**Hâkim... ehliyet, liyakat ve hatta meslek kurallarının dışına çıkarak beni mağdur etmiştir**”, “**hâkimlerin takdir hakkı başına buyruk olmamalıdır, bunun adı sorumsuzluk ve gerçek mağduru çok zor durumda bırakmaktır**” ifadelerinden ötürü, kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret ettiği gerekçesiyle cezalandırılmasına karar verilmiştir. AİHM’e göre, öncelikle ifadelerin bir olgu isnadı mı yoksa değer yargısı mı olduğu belirlenmelidir. Zira olgu isnadı kanıtlanabilir bir husus iken, bir değer yargısının kanıtlanmasının istenmesi dahi ifade özgürlüğüne müdahale sayılabilecektir. Somut olayda, sanık tarafından şikâyet dilekçelerinde kullanılan ifadelerin, şikâyet hakkı kapsamında kaldığı gibi, değer yargısı niteliğine sahiptirler. Bu itibarla somut bir fiil ya da olgu isnat etmek şeklinde kabul edilemezler. Ayrıca bahse konu ifadeler, söylendiği yer ve zaman unsurları da gözetildiğinde katılanın onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olmayıp, eleştiri niteliğindedirler. Sanığın **kamu**

görevlisine hakaret suçu nedeniyle beraatına karar verilmelidir (Yargıtay 18. Ceza Dairesi E:2015/9872, K:2015/14094).

* Sanığın, İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan yargılama sonucu yaralama ve gasp eylemlerinden dolayı ceza aldığını duyması üzerine, mahkeme heyetine “**sen bu işi bırak domates sat**” şeklindeki söylediği sözlerin müştekilerin onur, şeref ve saygınlıklarını rencide edici boyutta olmayıp, ağır eleştiri niteliğinde olduğu ve hakaret suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, yerinde olmayan gerekçe ile mahkûmiyet kararı verilmesi bozma nedenidir (Yargıtay 4. Ceza Dairesi E:2012/27782 Karar: 2014/656).

* Hastaneye muayene için giden sanığın nöbetçi doktor olan mağdur tarafından muayene edildikten sonra omzundaki kırığın eski kırık olması ve acil tedavi gerektirecek bir durumunun olmaması nedeniyle ertesi gün ortopedi polikliniğinde tedavi olabileceğinin söylenmesi üzerine “... **Senin ettiğin hipokrat yeminini ben saymıyorum, sana diplomayı kim verdi, sen ne biçim doktorsun...**” şeklindeki sözlerinin, olayın oluş şekli ve tarafların içerisinde bulunduğu ortam birlikte değerlendirildiğinde, ağır eleştiri niteliğinde olduğu, kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilerek sanığın beraatına karar verilmesi gerekir (Yargıtay 2. Ceza Dairesi E:2011/25113, K: 2013/3805).

Kamu Görevlisi Olan Başbakana Hakaret Suçu

Suçta sürüklenen çocuğun, mağdura yönelik söylediği “**seni sevmiyorum, Allah senin belanı versin**” biçimindeki sözlerin, hakaret içerikli sözler olmayıp beddua niteliğinde olduğu ve hakaret suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, beraatına yerine, ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi hukuka aykırıdır (Yargıtay 4. Ceza Dairesi E:2015/8649, Karar: 2013/26562).

Cumhurbaşkanına Hakaret Suçu ve Cezası

Cumhurbaşkanına hakaret suçu, TCK md. 299’da ayrıca düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanına hakaret suçu ile Cumhurbaşkanının toplumsal değeri konusunda toplumun sahip olduğu duygu ve düşünceleri sarsan fiil ve sıfatların isnat edilmesi cezalandırılmaktadır.

Hakaret suçunun tespiti halinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun **Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezasını** gerektiren fiil ve hallere ilişkin 125/D maddesinin (1) bendinin: “Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşları veya iş sahiplerine hakarete bulunmak veya bunları tehdit etmek” hükmü kapsamında disiplin cezası önerilmelidir.

*** Hakaret suçu, çoğu zaman “Tehdit Suçu” veya “Şantaj Suçu” ile birlikte işlenebilmektedir.

İFTİRA:

5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun iftira suçunu düzenleyen 267/1. maddesinde: “Yetkili makamlara ihbar veya şikâyetle bulunarak ya da basın ve yayın yolu ile işlemediğini bildiği halde hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü getirilmiştir.

İftira suçu, hakkında savcılık soruşturması açılması veya idari yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesidir. Yani, fail masum olduğunu bildiği bir kişiye suç atmaktadır. **Mağdurun “hukuka aykırı bir fiil işlemediğini bildiği halde” iftira atma, iftira suçu şartları açısından en önemli olgudur. İftira suçu ile**

mağdura somut ve belirli bir fiil isnat edilmektedir. Belirsiz bir fiil isnat edilmesi halinde iftira suçu oluşmaz.

İftira suçu, ani hareketli ve şekli bir suçtur. İftira suçu, tehlike suçu niteliğinde olduğundan **iftira suçunun şartları arasında “suç neticesinde bir zarar meydana gelmesi” şartı mevcut değildir.** İşlenen suç neticesinde bir zarar meydana gelip gelmemesi önemli değildir, mağdur tarafından işlenmediği bilenen hukuka aykırı bir fiilin mağdura isnat edilmesi yeterlidir. İftira suçu koşulları şunlardır:

İftira suçunun oluşması için en önemli şart, mağdura hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesidir. Fail, mağdura isnat ettiği hukuka aykırı fiili mağdurun işlemediğini de bilmelidir. Mağdura isnat edilen hukuka aykırı fiilin başkası tarafından işlenip işlenmediğinin de bir önemi yoktur. Önemli olan husus hukuka aykırı fiili mağdurun işlememiş olmasıdır. İsnadın objektif olarak gerçek dışı olması, yani isnat edilen fiil ile gerçeğin uyuşmaması gerekir.

Mağdura isnat edilen fiil nedeniyle idarenin veya savcılığın harekete geçmesi şart değildir. İsnat edilen fiilin kamu makamlarını harekete geçirmeye elverişli olması yeterlidir.”

SOSYAL MEDYA PAYLAŞIMI:

Kişilerin, sosyal medya paylaşımları yoluyla hakaret, iftira ve tehdit suçu işlemeleri mümkün olduğu (ki hakaret ve iftira suçlarının niteliğine yukarıda değinilmiştir) gibi, sosyal medyada platformlarında, sitelerinde arkadaş olan veya olmayan kişilerin, sosyal medyada yer alan fikir beyanı ve/veya fotoğrafları, sahiplerinin rızası olmadan kullanılması da suç işlenmesine neden olmaktadır.

Sosyal medya içeriklerinin, sahiplerinin rızası dışında, hâlen veya daha önceden sosyal medya sayfalarında arkadaş olarak kayıtlı olan kişiler ya da kayıtlı olmayan üçüncü kişiler tarafından herhangi bir şekilde ele geçirilmesi ve herhangi bir saikle paylaşılması neticesinde özellikle adli mercilere yapılmış olan şikâyetler nedeniyle görülmüş/ görülmekte olan birçok dava mevcuttur. Bu konuda yargı mercilerinde görülmüş/ görülmekte olan davalar, genellikle, özel hayatın gizliliğinin ihlali suçu kapsamında değerlendirilmektedir. Bazen de, somut olayın gelişimine göre suç vasfının değiştiği kabul edilerek haberleşme hürriyetinin ihlali veya kişisel verilerin güvenliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Müfettiş, denetim elemanı, incelemeci olarak bizlerin temas ettiği sosyal medya paylaşımlarıyla ilgili şikâyetlerin; aşağıda yer verilecek olan Anayasal hakların kullanılması kapsamında sayılabilecek olan siyasi otoritenin eleştirilmesine veya kişisel verilerin, özel hayatın gizliliğinin ihlaline ilişkin suç isnatlarında yoğunlaştığı görülmektedir.

Anayasal ve yasal hakların kullanılması kapsamında yapılan düşünce ve fikir paylaşımlarına ilişkin olarak:

1982 Anayasası'nın, temel hak ve hürriyetlerin niteliğini düzenleyen 12'nci maddesinin birinci fıkrasının: “*Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.*” hükmü,

Özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20'nci maddesinin birinci fıkrasının: “*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*” hükmü,

Haberleşme hürriyetini düzenleyen 22'nci maddesinin: “*(Değişik: 3.10.2001-4709/7 md.) Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.*” hükmü,

Din ve vicdan hürriyetini düzenleyen 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının: “*Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.*” hükmü ile üçüncü fıkrasının “*Kimse, ibadete, (...) dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.*” hükmü,

Düşünce ve kanaat hürriyetini düzenleyen 25'nci maddesinin: “Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.” hükmü,

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetini düzenleyen 26'ncı maddesinin: “Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. (...)” hükmü,

Çok açık ve net bir biçimde vatandaşlara tanınan hakları ve sorumlulukları düzenlemiştir.

Bu kapsamda, siyasi otoritenin ve/veya kamu otoritesini temsil eden yetkililerin eleştirilmesine yönelik iddialara ilişkin incelemelerde veya soruşturmalarda; siyasi iktidarlara muhalif bile olsa, konusu suç teşkil etmeyen fikir, düşünce ve kanaatler ile inançların sosyal medyada paylaşılmasından, bu yöndeki sosyal medya paylaşımlarının beğenilmesinden dolayı kişilerin suçlanmasının kanunen ve hukuken mümkün olmadığı; aksine, bu türden kişisel hak ve hürriyetlerin, Anayasa ve yasalarla güvence ve koruma altına alındığı hususunun dikkatten uzak tutulmaması gerektiği düşünülmektedir.

Özel hayatın gizliliği ve haberleşme hürriyetinin ihlaline ilişkin olarak:

Türk Ceza Kanunu'nun, Özel Hayata Ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar başlıklı bölümünde yer alan;

Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Başlıklı 132'nci Maddesinde:

(1) **Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlâl eden kimse**, (Değişik ibare: 02/07/2012-6352 S.K./79.md.) bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. **Bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse**, (Değişik ibare: 02/07/2012-6352 S.K./79.md.) verilecek ceza bir kat artırılır.

(2) **Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse**, (Değişik ibare: 02/07/2012-6352 S.K./79.md.) iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) **Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın** (Ek ibare: 02/07/2012-6352 S.K./79.md.) **hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi**, (Değişik ibare: 02/07/2012-6352 S.K./79.md.) bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ek cümle: 02/07/2012-6352 S.K./79.md.) İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

Kişiler Arasındaki Konuşmaların Dinlenmesi Ve Kayda Alınması Başlıklı 133'üncü Maddesinde:

(1) **Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi**, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.(2)

(2) **Katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi**, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.(2)

(3) (Değişik: 2/7/2012-6352/80 md.) **Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi**, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dörtbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Başlıklı 134'üncü Maddesinde:

(1) **Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse**, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. **Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde**, verilecek ceza bir kat artırılır.(1)

(2) (Değişik: 2/7/2012-6352/81 md.) **Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse** iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

TCK'nın mezkûr hükümlerine bakıldığında; teknik bir haberleşme aracının (telefon, e-posta, sosyal medya sistemleri üzerinden yapılan mesajlaşma gibi), haberleşmeye konu bir içeriğin-mesajın, bu içeriklerin tarafların rızası dışında/ hukuka aykırı biçimde teknik bir vasıtayla kaydedilmesinin ve ifşâ edilmesinin-paylaşılmasının söz konusu olduğu görülmektedir. Yargı mercileri, kulak kabartma olarak nitelenebilecek halleri haberleşme hürriyetinin ihlali saymamakta ev cezalandırmamaktadır.

Özel hayatın gizliliğinin ihlaline ilişkin olarak yargı mercilerine yapılmış müracaatlar nedeniyle karar bağlanan emsal davalarda, özetle:

* Sanık ... ile mağdur ...'nın arkadaş olduğu dönemde çekilen mağdura ait özel fotoğrafların, birlikte oldukları dönemde sanık ... tarafından mağdur ... adına açılan Facebook hesabından paylaşılması; ilişkilerinin bozulmasından sonra ise sanık tarafından başka bir isimle açılan Facebook hesabında paylaşılması, sanık tarafından mağdurun ve ailesinin şantaj ve tehdit edilmesi nedeniyle yapılan şikayet üzerine görülen davada, mağdurun rızasıyla çekilmiş bile olsa dava konusu fotoğrafların sosyal medyada paylaşılması bakımından sanık hakkında ceza verilmesi yönünde hüküm kurulmuştur (Yargıtay 12. Ceza Dairesi E:2014/10349, K: 2014/26257).

* Facebook adlı sosyal paylaşım sitesinde, katılan adına üyelik işlemleri yapıp, oluşturduğu profilde, katılanla beraber oldukları dönemde onun rızası dahilinde çekilmiş çıplak resmini ve özel fotoğraflarını yayımladığı iddiasına konu olayda; sanığın, katılana ait çok sayıda özel resim ve görüntüyü kendi bilgisayarında depolamış olmakla beraber bahse konu üye profilini kendisinin oluşturmadığına dair savunmasının aksine, soruşturma aşamasında, internet ve bilişim suçları kısım amirliğinde görevli polis memurlarınca hazırlanan 17.06.2009 tarihli teknik analiz ve hard disk inceleme raporunda, sanığın kullanımındaki bilgisayarda, şikayete konu profil ile ilgili bilgisayar dosyalarına rastlanıldığı ve tespiti yapılan silinmiş dosyalar incelendiğinde söz konusu profilin bu bilgisayar kullanıcısı tarafından kullanıldığı ifade edilmiş olması karşısında, sanığın, kendisini cezalandırılmaktan kurtarmaya yönelik, inandırıcılıktan uzak, soyut savunmalarına itibar edilemeyeceği, katılanın, özde değişmeyen, maddi delillerle de doğrulanan samimi beyanlarına nazaran, iddiaya konu eylemin sanık tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmalı, Katılanın fiziksel mahremiyetini içeren görüntülerini, onun bilgisi dışında, başkalarının görgüsüne sunan sanığın eyleminin, TCK'nın 134/2. maddesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu kabul edilmiş ve sanığa ceza verilmesi yönünde hüküm kurulmuştur (Yargıtay 12. Ceza Dairesi E:2013/9697, K:2014/2280)

* Sanığın, bir karede mağdurun kendisini yanağından öptüğü, diğerlerinde kendisine sarıldığı ve her ikisinin üzerlerinde günlük kıyafetleri bulunduğu halde yan yana poz vererek çektikleri fotoğraflarını, mağdurun bilgisi dâhilinde Facebook hesabında yayımladıktan sonra, söz konusu fotoğrafları, mağdurla ayrılımlarına ve mağdur tarafından kaldırılması istenilmesine rağmen yayımlamaya devam etmiştir. İddiaya konu sanıkla mağdur arasındaki ilişkinin varlığını ve boyutunu gösteren fotoğrafların, daha önce mağdurun rızasına uygun olarak facebook adlı sosyal paylaşım sitesinde yayımlanmış olması karşısında, bu fotoğraflar, mağdurun özel hayatının gizliliğini ihlal edecek nitelikte görüntüler olarak kabul edilemez. Sanığın, mağdura ait kişisel veri niteliğindeki fotoğrafları, mağdurun rızasına aykırı şekilde yayımlamaya devam etmesi biçiminde sübut bulan eyleminden dolayı Türk Ceza Kanunu'nun 136/1. maddesindeki, 'verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme' suçundan mahkûmiyet kararı verilmesi gerektiği gözetilmeksizin, yasal ve yeterli olmayan yazılı

gerekçelerle sanık hakkında beraat kararı verilmesi yasaya aykırıdır. Yerel mahkeme kararının oy birliği ile bozulmasına hükmolunmuştur (Yargıtay 12. Ceza Dairesi E:2017/150, K:2017/6231).

* Katılanın günlük kıyafetleriyle poz vermiş şekilde çektiği resmi, katılanın başkalarının görmesini ve bilmesini istemeyeceği özel yaşam alanına ilişkin bir görüntü olarak kabul edilemeyeceğinden, katılanın kişisel veri niteliğindeki resmini, hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmaması nedeniyle hukuka aykırı olduğunda tereddüt bulunmayan bir yöntemle facebook adlı sosyal paylaşım sitesinde yayımlayan sanığın eyleminin, TCK'nın 136/1. madde ve fıkrasında tanımlanan verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek, yasal ve yeterli olmayan gerekçelerle sanık hakkında TCK'nın 134/1-1. madde, fıkra ve cümlesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan mahkûmiyet kararı vermiştir (Yargıtay 12. Caza Dairesi E:2016/6247, K: 2017/6230).

*** Bu bağlamda, başkasına ait bilgisayar, akıllı telefon, e-posta veya sosyal medya hesaplarına izinsiz girilmesi gibi fiillerle oluşan suçları da TCK'nın 243'üncü maddesi düzenlemiştir. Bu maddede düzenlenen "**bilişim sistemine girme suçu**"nun oluşabilmesi için, kişiye ait, internet yoluyla kullanılabilen herhangi bir dijital platforma, kişinin rızası olmaksızın girilmiş olması yeterlidir.

*** Kişisel veri olarak addedilen ad, soyad, doğum yeri ve tarihi, kimlik numarası, aile bilgileri; araç plakası, telefon numarası, fotoğraf veya kamera görüntüsü, ses kaydı, sağlık bilgileri gibi verilere bu vasıta ile ulaşılması, aynı zamanda 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Kanun kapsamında suç oluşturmaktadır. Bu konu aşağıdaki madde içerisinde değerlendirilecektir.

GİZLİ BİLGİLERİ AÇIKLAMA:

Vatandaşa sağlık hizmeti sunan Bakanlığımızın taşra teşkilatının birimlerinde görevli personelin, gizli veri ve bilgileri elde etmesi, bulundurması ve paylaşarak ifşâ etmesi suçuna ilişkin isnatların genelinin HBYS'ye kayıtlı olan hasta bilgilerinin; bir kısım isnatların ise çoğunlukla özlük dosyalarına konu olan dava, disiplin fiil ve ceza bilgilerinin, kimlik bilgilerinin, mal varlıklarına ilişkin bilgilerin veya özel hayatlarına (nüfus kaydı, evlenme-boşanma, kimlik ve adres bilgileri gibi) dair bilgilerin ilgisi olmayan kişiler-personel tarafından elde edilmesi, bulundurulması ve/veya paylaşılmasına ilişkin olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte, nadiren de olsa, devlet sırrı niteliğindeki bilgilerin paylaşılmasına ilişkin suçlar da meydana gelebilmektedir.

Burada gizli bilgi kavramı önem arz etmekte olup "**Gizli bilgi:** Bir devlet kurumunun gizliliği, bütünlüğü ya da kullanılabilirliğinin korunması gerektiren hassas bilgidir. Bu tür bilgilere erişim yasa ya da yönetmelikler ile kısıtlanır ve sadece izni ve yetkisi olan kişiler tarafından erişilebilir." şeklinde bir tanımlamanın mevcut olduğu anlaşılmaktadır (wikipedi).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, Gizli Kalması Gereken Bilgileri Açıklama Başlıklı 330'uncu. Maddesinde: “ (1) Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklayan kimseye müebbet hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş zamanında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise, faile ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir.

Kanunun 336'ncı maddesinin birinci fıkrasında ise: “Yetkili makamların kanun ve düzenleyici işlemlere göre açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması

gereken bilgileri açıklayan kimseye üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.” hükmü bulunmaktadır.

Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk

1- TCK m.326: Devletin güvenliğine ilişkin belgeler, devletin güvenliği; “devlet” denilen ve kamu kudretini kullanma yetkisine sahip kılınıp, ülkenin benimsediği yönetim sistemini koruyup kollayan, kişi hak ve hürriyetlerini gözeten, kendisini hukukla bağlı kabul eden kamu tüzel kişiliğinin somut tehlikelerle karşı karşıya bırakılmaması anlamını taşır. Bunun için de, **devletin güvenliğine, iç veya dış siyasal yararlarına, yani izlediği yol ve yöntemlerden elde ettiği ve elde etmeyi düşündüğü ülke yararlarını koruyan, belgelerin yok edilmesi veya ortadan kaldırılması, tahrip edilmesi, bunlar üzerinde sahtecilik yapılması veya başka amaçlarla kullanılması veya buldukları yerden alınması suç sayılmıştır.** Devletin güvenliğine ilişkin belgelerin kötüye kullanılması bir soyut tehlike suçudur. TCK m.326/2’de, bu suçun somut tehlike hali düzenlenmiştir. Devletin güvenliğine ilişkin belgelere zarar verilmesi, bu belgelerin tahsis edildiği yerden başka yerde kullanılması veya buldukları yerden izinsiz alınması fiilleri, savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş etkinliğini veya askeri hareketlerin tehlikeye düşürmüş, yani somut tehlikeye yol açmışsa, fail hakkında müebbet hapis ceza uygulanacaktır. **Failin, Devletin güvenliğine ilişkin belgelerin ziyedi olması, yani bu belgeleri elinde tutması veya güvenliğinden sorumlu olması, TCK m.326’da tanımlanan suçun işlenmesine engel değildir. Esas itibariyle 326. madde, devletin güvenliğine ilişkin belgeleri elinde veya bilgisinde bulduran veya bu belgelere ulaşabilecek konumda olan kişilerin ceza sorumluluğunu düzenlemiştir.** 326. madde, bir vatana ihanet suçu tipidir. Devletin güvenliği ve dolayısıyla Ülke ve Milletten güvenliğini ilgilendiren **her türlü belgenin güvenliğinin sağlanıp korunması bu belgelerin zarar görmemesi, başka yerde kullanılmaması ve yetkisi olmayan kişilerce buldukları yerlerden alınmaması gerekir.** Örneğin; fotokopi çekilmesi, tercüme edilmesi veya tasdik edilmesi amacıyla yerinden çıkarılan, fakat TCK m.326’da tanımlanan icra hareketlerinden birisine konu edilen veya yetkisi olmadığı halde belgeyi bulunduğu yerden alan, bir arama sırasında rastladığı bu yönde bir belgeyi alıp tahrip veya tahrif eden veya başka amaçla kullanan veya yetkili olmadığı bir soruşturmaya müdahil olup 326. madde kapsamına giren belgeyi gizlice veya izinsiz elde eden failin ceza sorumluluğu doğacaktır. Devletin güvenliğine ilişkin belgelerin buldukları yerden veya kişiden hile ile alma veya çalma da, suçun seçimlik hareketleri arasında sayılmıştır. 326. maddede tanımlanan suçun, Devletin güvenliğine ilişkin belgeler konusunda yetkili olan kişiler ile yetkisiz kişilerin iştiraki ile işlenmesi mümkündür. Devletin güvenliğine ilişkin belgelere karşı suç, seçimlik hareketli suçlardan olup, TCK m.326’da tanımlanan icra hareketlerinden birisi vasıtası ile işlenebilir. Suçun manevi unsuru genel kast olup, failin suçun hareket ve neticesine yönelik bilme ve isteme iradesi yeterlidir. Bu suç teşebbüse elverişli olup, yasal tanımda yer alan icra hareketlerinden birisinin tamamlanmaya çalışıldığı sırada, failin elinde olmayan sebeplerle suçun yarıda kalması mümkün olabilir.

2- TCK m.327: Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme. Bu madde, 326. maddenin açıklamasında yer verdiğimiz “Devletin güvenliği” kavramı veya Devletin iç veya dış politik, yani izlediği siyasete dayalı Ülke yararlarına ilişkin bilgilerin gizli kalmasına dair hukuki yararı korumaya almıştır. Belirtmeliyiz ki **327. madde ile korunan hukuki yarar, üzerinde “gizli” ibaresi bulunan belgeleri değil, niteliği itibariyle gizli kalması gereken bilgileri kapsamaktadır. Bir başka ifadeyle 327. madde, gizli bilgileri ve Devlet sırlarını korumayı amaçlamıştır. Bilgi içeren belgenin resmi, özel veya fotokopi olmasının veya gizli bilginin yazılı belgeden değil, bir fotoğraftan, konuşma veya görüntü kaydından ibaret olmasının da bir önemi olmayacaktır.** “Suçta ve cezada kanunilik” prensibi uyarınca esas olan, Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibariyle

gizli kalması gereken bilginin varlığıdır. Gizli bilgi yoksa, belgenin gizliliği TCK m.327 kapsamında koruma görmeyecektir. **Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibariyle gizli kalması gereken bilgileri temin eden kişi “fail”, temini yönünde faile niyet ettirip karar aldırarak kişi “azmettirici” ve Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme kastı ile hareket eden kişi de “yardım eden” sayılır. Bu kişilerin ceza sorumluluğu gündeme gelecektir. Önemli olan, gizli bilgilerin temini aşamasına katılmaktır. Bilgi temin edilmekle TCK m.327’de tanımlanan suç işlenmiş sayılacağından, bu andan itibaren işlenen fiillerin Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme suçu kapsamında değerlendirilmesi isabetli olmayacaktır. Örneğin, temin edilen bir gizli bilginin tercüme edilmesi amacıyla tercümana verilmesi veya gizli bilginin dosyaya koyulması için sekretere veya bir ofis çalışanına teslim edilmesi durumunda, tercüman veya sekreter veya ofis çalışanı yönünden TCK m.327’nin ihlali gündeme gelmeyecektir. Burada suç işleme kastının varlığı veya yokluğu değil, suçun maddi unsuruna konu hareket ve neticeye katılma esas alınacaktır. Gizli bilgilerin teminine yönelik icra hareketine katılma olmadıkça, TCK m.327 kapsamında ceza sorumluluğu da doğmayacaktır. TCK m.327’de tanımlanan suçun faili herkes olabilir. Devletin güvenliğine ilişkin bilgiyi temin etme suçunun faili olabilmek için, kamu görevlisi olmaya veya bir sıfat taşımaya gerek bulunmamaktadır. Devletin sırlarına karşı suçlar ve casusluk, kanun koyucu tarafından “mahsus/özgü” suç olarak düzenlenmemiştir. Bir başka ifadeyle kanun koyucu, bu suçları işlemek için özel bir sıfat taşıma zorunluluğu öngörmemiştir. Bilginin niteliği itibariyle gizli kalması ve bu gizliliğin de Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları ile ilgili olması gerekir. Bu gizliliğe rağmen, özel bir saiki olup olmadığına bakılmaksızın kasten bilgileri temin eden kişinin ceza sorumluluğu gündeme gelecektir. Bu suç teşebbüse elverişlidir. Suçun manevi unsuru, genel suç işleme kastıdır. TCK m.327’de tanımlanan suçun işlenmesinde özel kast aranmamıştır. Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme suçu, soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiş olup, 327. maddenin ikinci fıkrasında suçun somut tehlike içeren neticesine bağlı nitelikli hali tanımlanmıştır. Devlet sırrı; ifa ettiği görev, üstlendiği sorumluluk, kamu görevlisi olmasa dahi herhangi bir hukuki ilişkiden kaynaklanan gizli bilgiler olabilir. Bu bilgiler, bir dosyada, belgede, bilgisayar kaydında veya kişinin ifa ettiği görev nedeniyle kendisinde saklı olabilir. Devletin güvenliği, ulusal veya uluslararası menfaatleri bakımından gizli tutulan, gizli kalması ve paylaşılmaması gereken bilgilerin hukuka aykırı şekilde temini amacıyla yapılan davranışların kabulü mümkün değildir.**

Örneğin, ihale ile ilgili hazırlık çalışmaları, idari ve teknik şartnameleri açıklandığında gizliliği son bulur. Zaten adı üstünde “ihale” kavramı da, Devlet tarafından alımı veya satımı yapılacak mal ve hizmetler ile ilgili eşit şartlarda, hukuka uygun rekabetin sağlanması ve kamu yararının korunması amacıyla halka ve denetime açık yapılan tasarrufları kapsar. İhalenin özelliği gereği dar, davet edilenler dışında üçüncü kişilere kapalı ve denetimden tümü ile uzak yapılması mutlak değildir. Bu sebeple, ihale ile ilgili idari ve teknik şartnamelerle ilgili hukuki sorunların “İhaleye fesat karıştırma” başlıklı TCK m.235’inci maddesi kapsamında; ancak, bunun dışında kalan ve Devletin güvenliği ile yararlarının korunması amacıyla niteliği gereği açıklanmayacak bilgiler de “Devlet sırrı” kapsamında değerlendirilmelidir. İhaleye fesat karıştırılması amacıyla ileride açıklanması kesin olan bilgi ve belgelerin elde edilmesi, ihaleye fesat karıştırma suçunu konusu ve bu ihale ile ilgili stratejik görüşme ve kararlar ise “Devlet sırrı” olarak nitelendirilmelidir.

CMK m.47/1’de yapılan tanıma göre; açıklanması, Devletin dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine zarar verebilecek veya Anayasa ile kurulu düzeni veya dış ilişkileri açısından tehlike oluşturabilecek nitelikte taşıyan bilgilerin tümü Devlet sırrı sayılır. Yalnızca Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları ile ilgili olan ve taşıdığı özellikler nedeniyle gizli kalması gereken bilgilerin, hukuka aykırı temini, yani elde edilmesi/ele geçirilmesi suç sayılmıştır. Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri, usule uygun

şekilde elinde tutan ve zilyetliğinde bulunduran yetkili kişi, TCK m.327’de tanımlanan suç işlemiş sayılmaz. Devlet sırrı sayılan bilgilerin temininin suç sayılabilmesi için, bilgiyi temin etme ve elinde bulundurma yetkisi olmayan kişinin doğrudan veya gizli bilgiyi elinde bulunduran yetkili kişiden gizli bilgiye ulaşması, gizli bilgiyi temin etmesi veya temin etme aşamasında suçun icra hareketlerinin, failin elinde olmayan sebeplerle tamamlanamayıp, suçun teşebbüs aşamasında kalması gerekir. Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri hukuka uygun şekilde elinde bulunduranların bu suçu işlemiş sayılması mümkün olmasa da, yetkili kişi tarafından gizli bilginin yetkisiz kişiye verilmesi suretiyle TCK m.327’nin işlenmesi mümkün olabilir. Gizli bilginin temini ile suç tamamlanmış olur. Bu suçun iştirak suretiyle işlenmesi de mümkündür. Temin suçu ile temin edilen gizli bilgilerin açıklanması suçunu birbirinden ayırmak gerekir. Gizli bilgiyi temin eden failin bunu açıklaması ile temin edilmiş bilginin bir başkası tarafından açıklanması, suça konu her bir fiil için ayrı sorumluluğu gündeme getirecektir. **Gizli kalması gereken bilgiyi, hukuka uygun şekilde, elinde bulunduran, öğrenen veya elde eden kişinin, Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme suçunu işlediğinden bahsedilemez.** Çünkü bu durumda, suçun oluşması için aranan hukuka aykırılık unsuru gerçekleşmeyecektir. 4- TCK m.329: Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama **Bu madde,** TCK m.327’de düzenlenen **Devletin güvenliğine ilişkin gizli bilgileri temin suçunun bir sonrasını, yani gizli bilgileri hukuka uygun veya aykırı şekilde elinde tutan failin açıklamasını suç olarak tanımlamıştır.** 329. madde ile korunan hukuki yarar, Devleti ve Ülkenin güvenliğidir. Suçun maddi unsuru, failin gizli bilgileri aleni olarak açıklaması veya ifşası olarak tanımlanmayıp, fail tarafından Devlet sırlarının bir veya birden fazla kişiye bildirilmesi olarak ifade edilmiştir. Kanun koyucu suçun oluşmasında, failde özel kastı aramamış ve genel suç işleme kastı ile failin gizli bilgileri yetkisiz kişi veya kişilere naklini yeterli görmüştür. Böylece kanun koyucu, gizli bilgileri temin ve açıklama fiillerini ayrı icra hareketleri ile işlenebilen ayrı unsurlara sahip suçlar olarak tanımlamıştır. Kanun koyucu, hareketin bilinip istenerek, fakat ondan doğan neticenin istenmeyerek işlendiği kusur türü olana taksirle, yani tedbirsizlik ve dikkatsizlik, meslek sanatta acemilik, kural, emir ve talimatlara uyulmaması suretiyle işlenen Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama fiilini de meselenin önemine binaen suç saymış ve gizli bilgileri yetki alanlarında tutan, koruması ve başkaları paylaşmaması gereken herkesten tüm özeni göstermesini istemiştir.

5- **Gizli kalması gereken bilgileri açıklama** (TCK m.330): Kanunun 330’uncu maddesi, TCK m.328’de tanımlanan siyasal veya askeri casusluk amacıyla gizli bilgileri temin etmeden başka, bu bilgilerin failde bulunan siyasal veya askeri casusluk maksadıyla başkalarına açıklanması suç sayılmıştır. **Kanun koyucu bu maddede, gizli bilgi teminin ötesine geçen eylem yönünden ceza sorumluluğunu düzenlemiştir.** Gizli kalması gereken bilgileri açıklama suçunun basit halinin cezası müebbet hapis ve nitelikli hali olarak öngörülen somut tehlike suç bakımından da ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası öngörülmüştür.

Gizli kalması gereken bilgilerin, bu bilgilere sahip olan yetkili veya yetkisiz kişiler tarafından siyasal veya askeri casusluk maksadıyla açıklanmasına dair suçun işlenmesinde failde özel kastın varlığı tespit edilmelidir. **Failin sahip olduğu gizli bilgileri, başka devlete ulaştırılması için muhatap olabileceği kişi veya bir örgüt olabilir.** Failin gizli bilgileri açıklama maksadının siyasi veya askeri casusluğa dayanması yeterli olup, bundan maddi veya manevi yarar elde edip etmediği araştırılmaz. Bir başka ifadeyle, casusluk suçunun oluşabilmesi için failin muhatap olabileceği en az bir yabancı devlet veya bu devlete bilgi aktarma amacı taşıyan bir yapılanmaya ihtiyaç olmakla birlikte, suçun tamam olabilmesi için failin casusluk suçundan maddi veya manevi bir yarar sağlaması da aranmaz. Fail, Devlete duyduğu kızgınlıkla veya bağlı olduğu veya sempati duyduğu bir yere hizmet amacıyla sahip olduğu Devletin güvenliğine veya iç veya dış siyasal yararlarına ilişkin gizli bilgileri doğrudan

veya dolaylı yolla yabancı devlete açıklayabilir. Suçun oluşması için, failin gizli bilgileri sahip olduğu özel kastla bir başkasına veya birkaç kişiye açıklaması yeterli olup, bu bilgilerin yabancı devlete veya yapılanmaya ulaşması şart değildir. Failin gizli bilgileri taşıdığı özel casusluk kastı ile başkasına aktarması yeterlidir.

Ayrıca, **5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 258'inci maddesinde: (1) Görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklayan veya yayınlayan veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştıran kamu görevlisine, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir.**

(2) Kamu görevlisi sıfatı sona erdikten sonra, birinci fıkrada yazılı fiilleri işleyen kimseye de aynı ceza verilir.

*** Devletin güvenliğine karşı suçlar bakımından TCK'da yapılmış olan söz konusu düzenlemelere muhatap olacak suçlarla sağlık personelinin muhatap olma ihtimali bulunmakla birlikte, esas olarak inceleme ve soruşturmalarda karşılaşacağımız suç türü, kişisel verilerin ve/veya kişisel sağlık verilerinin gizliliğinin ihlaline ilişkin olacaktır.

Bu bağlamda, **6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Tanımlar Başlıklı 3'üncü Maddesinde: (1) Bu Kanunun uygulanmasında;**

a) Açık rıza: Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızayı,

b) Anonim hâle getirme: Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesini,

c) Başkan: Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı,

ç) İlgili kişi: Kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi,

d) Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi,

e) Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi,

Yargıtay, "**Kişisel veri**" kavramına ilişkin olarak; kişinin, yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmadığı, istediğinde başka kişilere açıklayarak ancak sınırlı bir çevre ile paylaştığı nüfus bilgileri (T.C. kimlik numarası, adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı gibi), adli sicil kaydı, yerleşim yeri, eğitim durumu, mesleği, banka hesap bilgileri, telefon numarası, elektronik posta adresi, kan grubu, medeni hali, parmak izi, DNA'sı, saç, tükürük, tırnak gibi biyolojik örnekleri, cinsel ve ahlaki eğilimi, sağlık bilgileri, etnik kökeni, siyasi, felsefi ve dini görüşü, sendikal bağlantıları gibi kişinin kimliğini belirleyen veya belirlenebilir kılan, kişiyi toplumda yer alan diğer bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elverişli, gerçek kişiye ait her türlü bilginin anlaşılması gerekir; **ancak, herkes tarafından bilinen ve/veya kolaylıkla ulaşılması ve bilinmesi mümkün olan kişisel bilgiler, yasal anlamda "kişisel veri" olarak değerlendirilemez** hükmüne varmıştır (Yargıtay 12. Ceza Dairesi E:2013/9669, 2014/3760 kararı).

Kişiye ait fotoğraf, resim, görüntü, video kaydı vs. gibi veriler, somut olayın özelliklerine göre kişisel verilerin ele geçirilmesi suçunu oluşturabileceği gibi bu suça göre genel nitelikte bir suç olan özel hayatın gizliliği suçuna da vücut verebilir.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Kişisel Verilerin Kaydedilmesi" Başlıklı

135'inci Maddesinde: (1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişisel verinin, kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda birinci fıkra uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme Veya Ele Geçirme" 136'ıncı Maddesinde: (1) **Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi,** iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Türkiye'de sağlık bilgilerinin saklanmasına ve gizliliğine ilişkin önemli düzenlemeler mevcuttur. 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun 3/f hükmüne göre: "Herkesin sağlık durumunu takip edebilmek için gerekli kayıt ve bildirim sistemi kurulur". Bu düzenleme önemli bir hukuksal dayanak oluşturur. Bununla birlikte hekimlerin ve diğer sağlık personelinin sorumluluğuna ilişkin hükümler adı geçen kanunda yer almamaktadır. Bu konuya ilişkin düzenlemeleri daha çok ilgili yönetmeliklerde ve etik kuralların düzenlendiği belgelerde bulmak mümkündür. Konuyla ilgili hukukumuzda bazı önemli yasal düzenlemelere örnek olarak şunlar verilebilir: Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun m.72; Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun m.5; Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun m.10/II; Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanun m.5/III; Özel Hastaneler Tüzüğü m.29; Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği m.26, m.27; Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik m.17, m.27; Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği m.8/c, m.33, m.34; Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği m.12/IV; Özel Hastaneler Yönetmeliği'nin "Tıbbi Kayıt ve Arşiv, Faturalandırma ve Hastaya Verilecek Belgeler" başlığı altındaki düzenlemeler olan m. 48, m.49, m.50 gibi.

Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi Ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelik'in 4/g maddesinde: "Kişisel sağlık verisi: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü sağlık bilgisini" ifade ettiği belirtilmiş,

5'inci maddesinde ise: "(3) Sağlık hizmet sunucularında görevli kişiler ilgili kişinin sağlık verilerine ancak verilecek olan sağlık hizmetinin gereği ile sınırlı olmak kaydıyla işleyebilir ve erişebilir.

(4) Kişisel sağlık verilerini işleyen veya görevi gereği kişisel sağlık verilerine erişen herkes, bu verilerle ilgili olarak sır saklama yükümlülüğü altındadır.

(5) Sağlık hizmet sunucularında veri işleyen kişiler, kişisel sağlık verilerini sağlık hizmet sunucularının tamamen veya kısmen otomatik olan ya da otomatik olmayan her türlü sistemleri ile Bakanlığın ülke genelinde hizmet vermek amaçlı kurulan sistemleri dışında hiçbir yere kopyalayamaz veya kaydedemez.

6) Sağlık hizmet sunucuları, Bakanlığın ve Kişisel Verileri Koruma Kurulunun belirlemiş olduğu standartlara uygun elektronik kayıt sistemlerinin kurulmasından ve işletilmesinden, güvenlik ve mahremiyetinin sağlanmasından, ayrıca elektronik sağlık kayıtlarının merkezi sağlık veri sistemine aktarılmasından sorumludur. " hükümü,

Yine, Yönetmeliğin **kişisel sağlık verilerinin korunmasına dair 6'ncı maddesinin hükümleri** ile de kişisel sağlık verileri tanımlanmış ve güvence altına alınmış, idareler ve ilgililerin sorumlulukları belirlenmiştir.

Türkiye'de sağlık verilerinin gizliliğine ilişkin bir temel kaynak da **Hasta Hakları Yönetmeliği** olup **5/f maddesinde:** "Kanun ile müsaade edilen haller ile tıbbi zorunluluklar dışında, hastanın özel hayatının ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz." şeklinde

düzenleme mevcuttur. Bu yönetmeliğin ilgili hükümleriyle kişisel verilerin korunmasının temel ilkeleri büyük oranda karşılanmaktadır. Hastanın mahremiyetine saygı gösterilmesi esastır. Bu kayıtlar sadece hastanın tedavisiyle doğrudan ilgili olanlar tarafından görülebilir. Hastaya ilişkin olarak sağlık hizmetinin verilmesiyle edinilen bilgiler, yasayla izin verilen haller dışında hiçbir şekilde açıklanamaz.

Bu konuda emsal yargı kararlarına bakıldığında:

* Sanığın eşi katılanla aynı sağlık biriminde çalışmakta olup, sanık; katılanın doğum yaptığı ve göreve gelmediğini, görevde olmamasına rağmen görevde imiş gibi ücret aldığını ispatlamak amacıyla katılanın doğum yaptığı hastaneden doğum raporunu alarak ilgili idari birimlere şikâyetle bulunmuş, katılan hakkında yapılan idari soruşturmada ödenen haksız ücretler katılıandan tahsil edilmiş, katılan sanık hakkında hastaneden doğum raporu alması eylemi nedeniyle hakkında şikâyetle bulunmuş ve yapılan yargılama sonunda sanığın kişisel verileri ele geçirdiğinden bahisle TCK'nun 136. maddesi gereğince 10 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Karar sanık tarafından temyiz edilmiş ve dairemizce de onanmıştır (Yargıtay Ceza Genel Kurulu E:2012/1514, K:2014/312).

* (...)Bu açıklamalar ışığında incelenen dosyada, elektronik mühendisi olan sanığın, teknik servis elemanı olarak çalıştığı sırada, T.. Ö.. Tıp Merkezi psikiyatri anabilim dalında tedavi gören mağdure hemşirenin, C.. adlı bilgi sisteminde bulunan muayene bilgilerini okuyup, hastane çalışanlarına, mağdurenin intihar girişiminde bulunduğunu anlattığı olayda, Dairemizin değişen görüşüne göre; mağdurenin kişisel verilerini, kaydedilmiş haliyle ele geçirip, bu haliyle başkalarına verdiğine veya yaydığına dair hakkında bir delil bulunmayan sanığın, mağdurenin özel yaşam alanındaki sağlık bilgilerini okuyup, içeriğini öğrendiği mağdureye ait kişisel verileri başkalarına açıklaması eyleminin, TCK'nın 134/1-1. maddesinde tanımlanan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturacağı gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek, sanık hakkında, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçundan mahkumiyetine (...) oyçokluğuyla karar verildi (Yargıtay 12. Ceza Dairesi E:2014/3107, K:2014/20959).

* Oluşa ve dosya kapsamına göre; sanığın, katılan tarafından kullanılan elektronik posta adresini ve şifresini, onun bilgisi ve rızası dışında ele geçirip, erişilemez hale getirdiği, sonrasında, gizli numaradan katılana ait telefon numarasını arayarak, facebook, twitter ve elektronik posta adreslerinin şifrelerini ele geçirdiğini, katılanın kişisel bilgilerinin kendisinde olduğunu bildirmesi şeklinde gerçekleşen olayda; Sanığın kovuşturma aşamasındaki dolaylı ikrarı, katılanın beyanı, bilgi teknolojileri ve iletişim kurumunun yazısı ve dosya kapsamı ile sabit olduğundan, sanığın, hiç tanımadığı katılanın elektronik posta adresini erişilmez hale getirdiği, daha sonra katılanın kişisel veri kapsamındaki telefonunu ele geçirerek aradığı ve facebook, twitter ve elektronik posta adreslerinin şifrelerini ele geçirdiğini bildirerek, kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek, bilişim sistemindeki verileri erişilmez kılmak suçlarını işlediği sabit olduğundan, sanığın üzerine atılı suçlardan mahkumiyet kararı verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir (Yargıtay 12. Ceza Dairesi E:2014/17556, K:2015/1675).

*** Yukarıda anlatılan mevzuat hükümleri çerçevesinde anlatılan suç halleri/fillileri nedeniyle yargı mercilerince sonuçlandırılmamış, karara bağlanmamış olan davalara konu şikâyetler nedeniyle idarelerce yapılan idari inceleme ve soruşturmaların, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 131'inci maddesinin: "Aynı olaydan dolayı memur hakkında ceza mahkemesinde kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin kovuşturmasını geciktiremez. Memurun ceza kanununa göre mahkûm olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olamaz." hükmü gereğince tamamlanması ve suç tespiti

halinde ilgili personele (tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre) disiplin cezası önerilmesi gerekmektedir.

Sonuç itibariyle, anlatmış olduğumuz suç halleri bakımından ve somut olaya göre; yetkisi olmadığı halde gizli bilgileri açıklayan devlet memuruna, somut olaya göre 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/B- m maddesinin: “(Ek alt bend: 17/09/2004 - 5234 S.K./1.mad) Yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek.” hükmü gereğince “**Kınama Cezası**”, 125/E-h maddesinin: “Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak,” hükmü gereğince “**Devlet memurluğundan çıkarma cezası**” veya 125/D-k maddesinin: “Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak,” hükmü gereğince “**Kademe ilerlemesinin Durdurulması**” cezası veya 125'in maddesinin son fıkralarında yer alan kıyas hükmüne istinaden 125/C-a maddesine istinaden “Aylıktan Kese Cezası” önerilmesi; sözleşmeli personel ise ilgili mevzuatı ve sözleşme hükümlerinin öngördüğü disiplin cezalarının önerilmesi gerektiği,

Adli mercilere intikal etmemiş ve görevi sebebiyle işlenmiş bir suç fiili tespit edilmiş ise adli sürecin başlamasına yönelik olarak da öneride bulunulmasının gerektiği,

Değerlendirilmiştir.

NURULLAH C. KEMALOĞLU
Sağlık Başdenetçisi

Kaynakça:

<https://emsal.yargitay.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/yeniTasarim/index.jsp>

<https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/hakaret-sucu.html>

<https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/iftira-sucu-nedir.html>

<https://kulacoglu.av.tr/sosyal-medya-hesabina-izinsiz-girilmesi/>

<http://hukukdestegi.com/2016/01/02/sosyal-medvada-paylasim-yaparken-islenen-suclar/>

<http://www.nevzaterdag.com/kisinin-izni-olmadan-facebook-twitter-ve-sosyal-medvadaki-resmini-kullanmak-suc-mudur/>

<http://www.hukukgunlugu.org/saglik-hukukunda-kisisel-verilerin-korunmasi-ve-hasta-mahremiyeti/>

<http://sen.av.tr/tr/makale->

[detay/46/devlet s%C4%B1rlar%C4%B1na kar%C5%9F%C4%B1 su%C3%A7lar v e casusluk.html](http://sen.av.tr/tr/makale-detay/46/devlet-s%C4%B1rlar%C4%B1na-kar%C5%9F%C4%B1-su%C3%A7lar-ve-casusluk.html)